

Το πρόγραμμα των Πρότυπων Πειραματικών Νηπιαγωγείων Α.Π.Θ.

Το πρόγραμμα που εφαρμόζεται στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία Α.Π.Θ. βασίζεται στους στόχους που θέτει το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το νηπιαγωγείο (ΦΕΚ 1376, τ.Β΄, 18-10-2001) και στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών κάθε τάξης όπως αυτά προκύπτουν μέσα από τη συστηματική παρατήρηση των νηπιαγωγών και τη συνεργασία με τους γονείς. Συγκεκριμένα, στοχεύοντας στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών – κοινωνική, συναισθηματική, σωματική, νοητική, γλωσσική – το πρόγραμμα διαμορφώνεται έτσι ώστε:

- να δίνει στα παιδιά τη δυνατότητα για εξερευνήσεις, πειραματισμούς και ανακαλύψεις,
- να τα ενθαρρύνει να συνεργάζονται μεταξύ τους και να μαθαίνουν το ένα από το άλλο,
- να ενθαρρύνει παιχνίδια και δραστηριότητες που τα βοηθούν να αναπτύξουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους,
- να παρέχει ερεθίσματα που προάγουν τη γνώση,
- να καλύπτει την ανάγκη τους για κίνηση και ηρεμία, ατομική και ομαδική εργασία, ελεύθερες και οργανωμένες δραστηριότητες,
- να καλλιεργεί τον αυτοέλεγχο και την ανεξαρτησία τους,
- να συνδέει το νηπιαγωγείο με την κοινωνία πραγματοποιώντας επισκέψεις ή προσκαλώντας επισκέπτες στην τάξη.

Όπως αναφέρεται παραπάνω, σκοπός του αναλυτικού προγράμματος – και της προσχολικής εκπαίδευσης γενικότερα – είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και όχι η διδασκαλία ειδικών αντικειμένων. Οι νηπιαγωγοί έχουν την ευθύνη για το παιδαγωγικό πρόγραμμα που πραγματοποιείται και έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση – αλλά και υποστήριξη από το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Α.Π.Θ. και το Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας – ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις πολύπλευρες ανάγκες των παιδιών με βάση τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα. Όταν είναι εφικτό, τα νηπιαγωγεία συνεργάζονται με ειδικούς σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις

Η φύση των παιδιών της προσχολικής ηλικίας απαιτεί την προσέγγιση της γνώσης και της μάθησης με μεθόδους που ενθαρρύνουν τα παιδιά να

χρησιμοποιήσουν τις αισθήσεις και το σώμα τους, να βιώσουν καταστάσεις, να προβληματιστούν, να κάνουν υποθέσεις και προβλέψεις, να πειραματιστούν και να μάθουν το ένα από το άλλο. Μια από τις πιο συνηθισμένες μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία Α.Π.Θ. είναι η προσέγγιση project. Το project (ή αλλιώς σχέδιο εργασίας) δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να μελετήσουν ένα θέμα που τα ενδιαφέρει σε βάθος. Καθώς ασχολούνται μ' ένα συγκεκριμένο θέμα (π.χ. τον κύκλο του νερού, τη διατροφή κτλ) τα παιδιά θέτουν ερωτήματα, παίρνουν πρωτοβουλίες, συλλέγουν πληροφορίες, χρησιμοποιούν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, αναπαριστούν με διάφορους τρόπους αυτά που παρατηρούν και μαθαίνουν, συνεργάζονται για την επίλυση προβλημάτων και βγάζουν συμπεράσματα. Τα θέματα που επεξεργάζονται τα παιδιά διαφέρουν από τάξη σε τάξη, καθώς διαφέρουν και τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες και οι εμπειρίες της κάθε ομάδας.

Επίσης, όπως ισχύει γενικότερα, έτσι και στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία Α.Π.Θ. το παιχνίδι θεωρείται μια από τις πιο σημαντικές μεθόδους εκπαίδευσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Μέσα από τα διάφορα είδη παιχνιδιού (συμβολικό παιχνίδι, παιχνίδια κίνησης, παιχνίδια με κανόνες κτλ) τα παιδιά μαθαίνουν όχι μόνο να συναναστρέφονται και να συνεργάζονται με τα άλλα νήπια αλλά και βασικές έννοιες από διάφορα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. μαθηματικά, γλώσσα, φυσικές επιστήμες κτλ.) Επιπλέον, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο ελεύθερο παιχνίδι που καλλιεργεί τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των παιδιών και τους δίνει τη δυνατότητα να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να διαπραγματευτούν τις σχέσεις τους.

Από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό

Η φιλοσοφία των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων Α.Π.Θ. στηρίζεται στην αρχή ότι η εκπαίδευση είναι μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία οι προηγούμενες εμπειρίες επηρεάζουν τις επόμενες. Αυτό σημαίνει ότι το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου λαμβάνει υπόψη του τις μελλοντικές ανάγκες των παιδιών και στοχεύει στο να θέσει τις βάσεις για περαιτέρω μάθηση σε ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Συγκεκριμένα, στο νηπιαγωγείο τα παιδιά εξοικειώνονται και κατακτούν βασικές έννοιες γνωστικών αντικειμένων όπως τα μαθηματικά, η γλώσσα, η φυσική αγωγή, τα εικαστικά, οι φυσικές και κοινωνικές επιστήμες, η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η διαπολιτισμική αγωγή, με αναπτυξιακά κατάλληλες μεθόδους (π.χ. με τη μέθοδο project) και μέσα σε ένα πλαίσιο που σέβεται τους ρυθμούς του παιδιού. Όμως πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα το νηπιαγωγείο θεωρείται – και αποτελεί – αυτοτελή εκπαιδευτική βαθμίδα. Τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας έχουν διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες από αυτά του

δημοτικού σχολείου γι' αυτό και τόσο το πρόγραμμα όσο και ο χώρος του νηπιαγωγείου οργανώνονται διαφορετικά. Εξάλλου, όπως είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο η άσκηση πίεσης στα παιδιά σε διάφορους τομείς (π.χ. στα μαθηματικά, τη γλώσσα, τη συμπεριφορά κτλ) στο όνομα της καλύτερης προετοιμασίας για το δημοτικό σχολείο όχι μόνο δεν αποφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα στο γνωστικό επίπεδο, αλλά μειώνει και τα κίνητρά τους για μάθηση.

Με στόχο την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος και την προσαρμογή του στις εξατομικευμένες ανάγκες των παιδιών οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν την εξελικτική πορεία και την επίδοση των παιδιών με την δημιουργία προσωπικών φακέλων (portfolio) αλλά προβαίνουν και σε διαδικασίες αυτο-αξιολόγησης της σχολικής μονάδας.

Νηπιαγωγείο και σπίτι: η συνεργασία που έχει ανάγκη το παιδί.

Στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία Α.Π.Θ. δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία με τους γονείς. Τα παιδιά έχουν ανάγκη από την ύπαρξη ενός ειλικρινούς διαλόγου και μιας ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ νηπιαγωγών και γονέων/κηδεμόνων για δυο βασικούς λόγους. Πρώτον, οι καλές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων που παίζουν κεντρικό ρόλο στη ζωή τους κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται σιγουριά και συναισθηματική ασφάλεια. Δεύτερον, ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών συμβάλλουν στην ενίσχυση της ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών και στην αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων. Για να είναι αποτελεσματική με τέτοια συνεργασία χρειάζεται συνεχής επικοινωνία, ευελιξία, καλή διάθεση και κατανόηση και από τις δυο πλευρές.